

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Кафедра економічної теорії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
Р. ШЕЛУДЬКО

» 08 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОЗП 8. МІКРОЕКОНОМІКА

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма – «Економіка»
Спеціалізація -
Факультет – менеджменту і економіки

Харків - 2020

Робоча програма дисципліни «Мікроекономіка» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Економіка».

«25» червня 2020 р. 18 с.

Розробник: **Бєсєдіна Галина Євгенівна** доцент кафедри економічної теорії, кандидат економічних наук, доцент.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри економічної теорії.

Протокол від «25» червня 2020 р. № 9

Завідувач кафедри економічної теорії,
професор

«25» червня 2020 року

Г. ПАСЕМКО

Схвалено навчально-методичною комісією факультету менеджменту і економіки

Протокол від «__» _____ 2020 р. № __

Голова навчально-методичної комісії
факультету менеджменту і економіки,
к.е.н. доцент

Ю. ФІЛІМОНОВ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність 051 «Економіка» Освітньо-професійна програма – «Економіка»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
		3-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи - 6	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	20 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		80 год.	110 год.
		Вид контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програму вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» складено відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) зі спеціальності 051 «Економіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є поведінка економічних суб'єктів і механізм прийняття рішень за обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

Мета викладання полягає у формуванні ринково орієнтованого економічного світогляду і знань щодо методів прийняття оптимальних господарських рішень за наявних обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання.

Завдання вивчення курсу є надання знань здобувачам з проблем про:

- базові положення мікроекономічної теорії,
- прищеплення навичок використання інструментарію мікроекономічного аналізу;
- підготовка до вивчення прикладних дисциплін, що базуються на мікроекономічній теорії.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

Програмні результати навчання.

Здобувач першого (бакалаврського) рівня повинен:

ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості

функціонування економічних систем.

ПРН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна та її розділи, що передують вивченню дисципліни:

1. Політична економія. 2. Філософія. 3. Політологія

Дисципліна та її розділи, у яких використовують матеріали:

1. Макроекономіка. 2. Історія економіки та економічної думки.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи мікроекономіки

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки.

Мікроекономіка як складова частина економічної теорії. Проблема обмеженості ресурсів та необхідність вибору. Поняття економічної ефективності. Модель і крива виробничих можливостей, їх основні функції в економічному аналізі. Вплив технологій на виробничі можливості суспільства. Альтернативна вартість економічного блага. Вплив цін на розподіл ресурсів. Координація вибору: стихійний порядок та ієрархія. Трансакційні витрати.

Предмет, концептуальні основи та методологія мікроекономіки. Предмет мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Індивід. Домашнє господарство. Фірма. Держава.

Методологія мікроекономічного аналізу. Мікроекономічне моделювання. Загальноекономічні та специфічні методи мікроекономіки. Метод порівняльного аналізу; граничний аналіз; позитивний та нормативний аналіз. Мікроекономічний інструментарій.

Мета, завдання і зміст дисципліни. Мета та завдання мікроекономіки. Застосування та межі мікроекономічної теорії.

Тема 2. Попит, пропозиція, їх взаємовідносини.

Попит та закон попиту. Ринковий попит як сума індивідуальних (означення. Побудова графіків). Закон попиту, функція попиту, крива попиту. Зміна попиту та зміна обсягу попиту, фактори зміни.

Пропозиція та закон пропозиції. Функція пропозиції, крива пропозиції. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції, фактори зміни.

Взаємодія попиту та пропозиції. Поняття рівноваги, надлишку, дефіциту. Ринкова ціна та ціна рівноваги, обсяг рівноваги. Механізм встановлення ринкової рівноваги.

Еластичність попиту. Концепція еластичності взаємозв'язаних показників. Еластичність попиту за чинниками впливу: еластичність попиту

за власною ціною блага, еластичність попиту за ціною взаємодоповнюючого блага та за ціною взаємозамінного блага (перехресна еластичність), еластичність попиту за доходом.

Еластичність пропозиції. Фактори впливу на еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції за власною ціною блага, еластичність пропозиції за цінами факторів виробництва.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача.

Уподобання споживача. Побудова кривих байдужості. Карта кривих байдужості. Властивості кривих байдужості. Поняття взаємозамінних благ, взаємодоповнюючих благ, нейтральних благ, благ з від'ємною корисністю. Гранична норма заміщення.

Бюджетне обмеження споживача. Бюджетне обмеження та можливості споживача. Поняття нахилу бюджетної лінії та процес споживання. Зміна цін та її вплив на бюджет споживача.

Рівновага споживача. Вибір оптимального споживання. Методи знаходження точки рівноваги.

Тема 4. Теорія граничної корисності та поведінки споживача.

Корисність і уподобання в економічній теорії. Економічні блага. Економічні потреби. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності.

Закон спадної граничної корисності економічного блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага.

Тема 5. Аналіз поведінки споживача.

Реакція споживача на зміну доходу. Крива «доход-споживання». Функція попиту від доходу: крива Енгеля. Поняття нормальних благ та благ нижчої споживчої цінності. Реакція споживача на зміну цін товарів. Крива «ціна-споживання». Крива індивідуального попиту. Поняття звичайних благ та благ Гіф фена.

Ефект заміни та ефект доходу. Взаємодія ефектів заміни та доходу. Напрямок дії ефекту заміни, напрямок дії ефекту доходу.

Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства.

Підприємство як суб'єкт ринку та виробнича ринкова система. Фактори виробництва та їх класифікація. Мотивація поведінки підприємства. Економічні періоди функціонування фірми. Миттєвий, короткостроковий та довгостроковий періоди функціонування підприємства.

Тема 7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.

Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція як економічна модель технології, способи побудови виробничої функції. Загальні властивості виробничих функцій. Сукупний, середній та граничний продукт у короткостроковому періоді. Закон спадної продуктивності факторів виробництва.

Ізокванта та її властивості. Карта ізоквант. Гранична норма технічного заміщення. Границі заміщення факторів.

Зміна технології, зміна масштабу виробництва у довгостроковому періоді. Постійна, спадна та зростаюча віддача від масштабу.

Тема 8. Витрати виробництва.

Поняття і види витрат. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. Альтернативні витрати. Явні та неявні; внутрішні та зовнішні витрати. «Нормальний прибуток» як елемент витрат. Економічний та бухгалтерський прибуток.

Витрати виробництва в короткостроковому періоді. Постійні, змінні, сукупні, середні та граничні витрати. Закон зростаючих граничних витрат.

Витрати виробництва в довгостроковому періоді. Криві довгострокових витрат та їх види. Концепція мінімально-ефективного розміру підприємства. Поняття ізокошти.

Оптимум виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Рівновага виробника.

Змістовий модуль 2. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту

Тема 9. Ринок досконалої конкуренції.

Характерні риси ринку досконалої конкуренції. Досконало конкурентна фірма та умови її функціонування. Ринковий попит та крива попиту на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.

Конкурентна стратегія фірми в короткостроковому періоді. Максимізація прибутку. Дослідження умов прибутковості та збитковості фірми.

Конкурентна стратегія фірми в довгостроковому періоді. Умови довгострокової рівноваги. Пропозиція фірми і галузі у довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 10. Монопольний ринок.

Модель чистої монополії та її характеристика. Поняття та ознаки. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри монопольного ринку. Монопсонія.

Монопольний ринок у коротко- та довгостроковому періоді. Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Пропозиція фірми-монополіста та особливості її формування. Цінова дискримінація. Рівновага фірми-монополіста у довгостроковому періоді. Реалізація та утримання монопольної влади.

Тема 11. Олігополія та монополістична конкуренція.

Олігополія, її сутність та основні ознаки. Показники концентрації ринку. Основні причини існування олігополії. Різноманітність існування олігополістичних структур, загальна взаємозалежність і складність аналізу поведінки підприємства на ринку. Дуополія, суть моделі Курно та Бертрана. Оптимізація обсягу виробництва в умовах дуополії.

Олігополістичне ціноутворення. Моделі олігополістичного ціноутворення: цінова війна і її наслідки; картель та легальні угоди; таємні і мовчазні змови. Модель ламаної кривої попиту. Основний зміст нецінової конкуренції.

Олігополія та економічна ефективність. Науково-технічний прогрес за умов олігополії. Економічні наслідки олігополії. Державне регулювання олігополії.

Сутність та основні риси ринку монополістичної конкуренції. Ознаки та умови функціонування ринку монополістичної конкуренції. Умови вступу до галузі.

Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції. Поглиблення диференціації продукту: позитивні та негативні наслідки. Вплив рекламної діяльності на обсяги виробництва та витрати. Економічна доцільність реклами.

Тема 12. Ринок факторів виробництва.

Похідний попит. Взаємозв'язок ринків готової продукції та ресурсів. Попит на продукт та попит на фактори виробництва. Споживання факторів виробництва: цілі та обмеження.

Виробнича функція, витрати виробництва та попит на фактори виробництва. Вплив різновиду структури ринку продукту на похідний попит.

Похідний попит та принцип оплати факторів виробництва. Порівняння граничного попиту та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактору виробництва. Вартісний граничний продукт та ціна фактора.

Праця як фактор виробництва, її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Граничний вигравш виробника від найму праці. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю.

Капітал як фактор виробництва. Капітал як ресурс тривалого використання, рух капіталу та капітальні фонди.

Попит та пропозиція капіталу. Вибір у часі. Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості землі як фактору виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

Тема 13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.

Поняття ринкової рівноваги та її аналіз. Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса.

Ефективність у виробничій сфері. Розподіл виробничих ресурсів, діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива виробничих контрактів. Парето-оптимальний розподіл ресурсів. Ефективність на конкурентних ринках товарів.

Загальна рівновага та економіка добробуту. Сукупна ефективність конкурентних ринків. Причини обмеженої здатності ринкового

регулювання. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту.

Тема 14. Інституціональні аспекти ринкового господарства.

Зовнішні ефекти, їх економічний зміст. Поняття про зовнішні ефекти. Суспільні та приватні витрати. Корируючі податки та субсидії. Теорема Коуза-Стіглера.

Громадські блага і громадський вибір. Поняття громадських благ. Приватні та громадські блага. Попит на громадські блага і ефективний їх обсяг. Забезпечення громадськими благами: можливість ринку і держави.

Економічна роль держави у ринковій економіці. Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Функції держави. Позитивний аналіз поведінки уряду. Застосування теорії громадського вибору у поведінці уряду.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п,с	лаб	інд	с.р.		л	п,с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки	7	1	1			5	7	1	-			6
Тема 2. Попит, пропозиція, їх взаємодія	7	1	1			5	7	-	-			7
Тема 3. Теорія граничної корисності та поведінки споживача	7	1	1			5	7	-	-			7
Тема 4. Ординалістська теорія поведінки споживача	7	1	1			5	7	-	-			7
Тема 5. Аналіз поведінки споживача	8	1,5	1,5			5	8	1	-			7
Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства	8	1,5	1,5			5	8	-	1			7
Тема 7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	8	1,5	1,5			5	8	-	1			7
Тема 8. Витрати виробництва	8	1,5	1,5			5	8	-	1			7
Разом за змістовим модулем 1	60	10	10			40	60	2	3			55
Змістовий модуль 2												
Тема 9. Ринок досконалої конкуренції	10	2	2			6	10	1	-			9
Тема 10. Монопольний ринок	10	2	2			6	10	-	1			9
Тема 11. Олігополія та монополістична конкуренція	10	1,5	1,5			7	10	-	1			9
Тема 12. Ринок факторів виробництва	10	1,5	1,5			7	10	1	-			9
Тема 13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту	10	1,5	1,5			7	10	-	1			9
Тема 14. Інституціональні аспекти ринкового господарства	10	1,5	1,5			7	10	-	-			10
Разом за змістовим модулем 2	60	10	10			40	60	2	3			55
Усього за навчальною дисципліною, годин	120	20	20			80	120	4	6			110

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Предмет і метод мікроекономіки.	1	-
2	Попит, пропозиція, їх взаємодія	1	-
3	Теорія граничної корисності та поведінки споживача	1	-
4	Ординалістська теорія поведінки споживача	1	-
5	Аналіз поведінки споживача	1,5	-
6	Мікроекономічна модель підприємства	1,5	1
7	Варіації факторів виробництва та оптимум виробника	1,5	1
8	Витрати виробництва	1,5	1
9	Ринок досконалої конкуренції	2	-
10	Монопольний ринок	2	1
11	Олігополія та монополістична конкуренція	1,5	1
12	Ринок факторів виробництва	1,5	-
13	Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту	1,5	1
14	Інституціональні аспекти ринкового господарства	1,5	-
	Разом	20	6

8. Самостійна робота

Самостійна робота здобувача відноситься до інформаційно-розвиваючих методів навчання і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Види самостійної роботи студентів за цільовим призначенням:

1. Вивчення нового матеріалу: читання та конспектування літературних джерел інформації; інші види занять.

2. Поглиблене вивчення матеріалу: підготовка до контрольних, семінарів; виконання типових задач; інші види занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Предмет і метод мікроекономіки.	5	6
2	Попит, пропозиція, їх взаємодія	5	7
3	Теорія граничної корисності та поведінки споживача	5	7
4	Ординалістська теорія поведінки споживач	5	7
5	Аналіз поведінки споживача	5	7
6	Мікроекономічна модель підприємства	5	7
7	Варіації факторів виробництва та оптимум виробника	5	7
8	Витрати виробництва	5	7
9	Ринок досконалої конкуренції	6	9
10	Монопольний ринок	6	9
11	Олігополія та монополістична конкуренція	7	9
12	Ринок факторів виробництва	7	9
13	Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту	7	9
14	Інституціональні аспекти ринкового господарства	7	10
	Разом	80	110

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання є видом позааудиторної індивідуальної роботи здобувача навчального характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Індивідуальне завдання – це завершена теоретична або практична робота, що охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Структура індивідуального завдання: вступ, теоретичне обґрунтування, основні результати роботи та їх обговорення, висновки, список використаних джерел.

Загальний обсяг роботи не повинен перевищувати 20 сторінок.

Перелік основних тем

1. Формальна логіка як метод пізнання економічної дійсності.
2. Економічні моделі та експерименти, їх види.
3. Нецінова конкуренція. Роль реклами в діяльності фірми.
4. Цінова дискримінація: сутність та умови існування.
5. Моделі олігополії.
6. Значення антимонопольного законодавства в регулюванні конкурентного середовища.
7. Проблеми природних монополій.
8. Кооперативна та некооперативна поведінка на ринку.
9. Критерії оптимальності співвідношення ресурсів на ринку факторів виробництва.
10. Класичні та сучасні ресурси, принципи їх використання.
11. Визначення рівня заробітної плати на ринку праці. Номінальна й реальна заробітна плата.
12. Робочий час та його альтернативне використання працівником для досягнення максимального задоволення потреб.
13. Монопсонія на ринку праці.
14. Роль профспілок на ринку праці.
15. Інвестиції та їх значення у формуванні капіталу фірми.
16. Гроші та їх використання як ресурсу.
17. Економічна рента. Земельна рента як різновид економічної ренти.
18. Якість землі та її роль у формуванні доходів власників земельних ділянок.
19. Ціна землі та принципи її визначення.
20. Загальна й часткова рівновага на ринку.
21. Ефективність обміну. Ефективність за Паретто.
22. Ефективність та справедливість.
23. Загальна рівновага та економіка добробуту.
24. Вибір в умовах невизначеності. Вимірювання ризику.
25. Спекуляція та її роль в економіці.
26. Ризик ринкових інвестицій. Взаємозв'язок прибутку та ризику.
27. Права власності та їх специфікація.
28. Зовнішні ефекти та їх роль в сучасній економіці.

29. Суспільні блага та їх розподіл.
30. Теорія суспільного вибору: передумови аналізу.
31. Суспільний вибір в умовах прямої демократії.
32. Суспільний вибір в умовах представницької демократії.
33. Економіка бюрократії та внутрішня ієрархія держави.
34. Політична рента та «провали» держави.

10. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

1). Група методів за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації – **словесні** (лекція, семінари, бесіда, розповідь); **наочні** – (ілюстрація, демонстрація, презентація), **практичні** (збір інформації, її економічна обробка, розрахунки, графічно-схематичне зображення інформації).

Лекція – логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності та демонстрацією дослідів. Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять і, водночас, методів навчання.

Семінари – форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких здобувачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінарські заняття можуть проводитися у формі бесіди, рецензування та обговорення рефератів і доповідей, дискусій тощо.

Практичні заняття – форма навчального заняття, на якому викладач організує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання сформульованих завдань.

Індивідуальне заняття – форма навчального заняття, що проводиться з окремими здобувачами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Консультація – форма навчального заняття, при якій здобувач отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування (проводяться протягом семестру – поточні та екзаменаційні консультації).

2). Група методів за логікою передачі і сприйняття навчального матеріалу:– індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3). Група методів за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань – репродуктивні та продуктивні (дослідницькі, пошукові, частково-пошукові);

4). Група методів за ступенем управління навчальним процесом: навчання під керівництвом викладача, самостійна робота студента з навчальною та науковою літературою, текстами лекцій, підготовка до

семінарських і практичних занять, робота з комп'ютером, виконання письмових завдань.

11. Методи контролю

Система оцінювання результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності здобувачів включає поточний, модульний (відповідно визначеному змістовому модулю), та підсумковий/семестровий контроль результатів навчання.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів.

Поточний контроль знань здобувачів здійснюється за двома напрямками:

I – контроль систематичності та активності роботи на семінарських та практичних заняттях;

II – контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється у формі: усне опитування; фронтальне опитування; індивідуальне опитування; тестування.

Модульний контроль проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Підсумковий / Семестровий контроль проводиться у формі іспиту у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

Семестровий екзамен – форма оцінки підсумкового засвоєння здобувачами теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід. Завданням екзамену є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння здобувачем компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

12. Розподіл балів, які отримують студенти для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий тест (екзамен)	Сума
змістовий модуль 1 (50 %)								змістовий модуль 2 (50 %)						30 %	100%
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	30	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «відмінно» (90–100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (75–89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60–74 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, допускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при вирішенні практичних завдань.

Здобувач **не допускається** до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У визначені терміни студент добирає залікові бали.

Здобувач **вважається атестованим**, якщо сума балів одержаних за результати підсумкової/семестрової успішності дорівнює 60 балів за поточний і модульний контроль впродовж семестру (мінімум 35 балів) та можлива кількість балів набраних на іспиті – 40 балів.

У випадку, якщо здобувачем набрано менше 35 балів за поточний і модульний контроль, викладач повідомляє завідувача кафедру. Витяг із протоколу засідання кафедри подається декану факультету про недопущення студента до складання іспиту/заліку. Декан видає розпорядження про недопущення студента до складання іспиту/заліку, як такого, що *не виконав навчальний план*. Відмітка про недопущення до складання іспиту у екзаменаційній/заліковій відомості успішності робиться при наявності розпорядження декана. У день складання іспиту, студенту у відомості успішності записується – «*не допущений*». Подальша процедура ліквідації академічної заборгованості здійснюється відповідно до чинного положення.

Підсумковий контроль включає три теоретичних питання. На іспит виносяться ключові питання, завдання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх при вирішенні практичних завдань.

13. Методичне забезпечення

1. Бесєдіна Г.Є. Мікроекономіка практикум: навчальне видання / Г.Є. Бесєдіна, О.В. Чаговець, Н.В. Порохняк / ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. – 2019. – 95с.
2. Бесєдіна Г.Є. Мікроекономіка / Г.Є. Бесєдіна. Мікроекономіка. Методичні вказівки для вивчення курсу. – Харків: ХНАУ, 2017. – 14с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Мікроекономіка. підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008. – 679 с. (Класичний університетський підручник).
2. Мікроекономіка: підручник / За ред. А. П. Наливайка; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2011. – 446 с.
3. Тарасевич Л. С. Микроэкономика: учебник [для вузов по экономическим специальностям] / Тарасевич Л. С., Гребенников П. И., Леусский А. И., С.-Петербург. гос. ун-т экономики и финансов – 6-е изд., перераб. и доп. – М.: Юрайт, 2011. – 541 с.
4. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. / За ред. С. Панчишина, П. Островерха; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – К.: Знання, 2010. – 437 с.
5. Нуреев Р. М. Курс микроэкономики : Учебник для студ. вузов, обуч. по экон. спец. / Р. М. Нуреев. – М. : Издательство НОРМА, 2014. – 624 с.

6. Мэнкью Н.Г. Принципы экономики: учебник для вузов / Мэнкью Н.Г. – 4-е изд. СПб.: Питер, 2012. – 672 с.

7. Мікроекономіка і макроекономіка: підручник для студентів екон. спец. закл. освіти: У 2 ч./ С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін.; – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. –517 с.

8. Макконнел К.Р. БрюС.Л. Экономика: принципы, проблемы, политика / К.Р. Макконнел, С.Л. Брю; Пер. 16 – го англ. изд.- М.: ИНФРА – М., 2006. – 940 с.

9. Мікроекономіка: Навч. Посібник / В.І. Мельникова, В.Г. Яременко, О.П. Мельникова, В.О. Корнівська – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 400 с.

10. Самуэльсон П. Экономика / П. Самуэльсон – Т.1. – М.: МГП «Алгон» ВНИИСИ, 1992. – 333 с.

11. Білецька Л.В. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка: навч. посібник / Л.В. Білецька, О.В.Білецький, В.І. Савич – К.: Центр навч. літ., 2005. – 652 с.

Додаткова

1. Основы экономической теории / А.А. Бревнов – Харьков: ООО «Одиссей», 2004. – 512 с.

2. Гаврилишин О. Основні елементи теорії ринкових структур / О. Гаврилишин – К., 1992.

3. Долан Э.Дж., Линдсей Д. Микроэкономика/ Э.Дж. Долан, Д. Линдсей / Пер. с англ. В. Лукашевича и др.; Под общ. ред. Б. Лисовика и В. Лукашевича. – СПб, 1994. - 448 с.

4. Економічна теорія. Посібник вищої школи / Є.М. Воробьов, А.А. Гриценко, В.М. Лісовицький, В.М.Соболев / – Харків-Київ, 2003. – 704 с.

5. Курс экономической теории: учебник. – 5-е испр., доп. и перераб. – Киров: АСА, 2006. – 832 с.

6. Кулішов В.В. Мікро, макроекономіка: підручник / В.В. Кулішов – Львів: Магнолія 2006, 2008. – 488 с.

7. Микроэкономика / Под ред. Е. Б. Яковлевой. – М.: АКАЛИС, 1997.– 241 с.

8. Микроэкономика (краткий курс лекций) / Под ред. Т.Н. Тиговой. – К.: 1998. – 290 с.

9. Микроэкономика / А.С. Селищев. 2-изд.– СПб: Питер, 2003. – 448 с.

10. Мочерний С.В. Політекономія: підручник. / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна – 3-тє вид., переоб. і доп. – К.: Знання, 2006. – 390 с.

11. Мочерний С.В. Політична економія: навч. посібник / С.В. Мочерний, Я.С. Мочерна. - 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – 684 с.

12. Основы экономической теории: підручник /О.О. Мамалуй, О.А. Гриценко, Л.В. Гриценко та ін., За заг. ред. О.О. Мамалуя. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 480 с.

13. Пиндайк Р. Микроэкономика / Р. Пиндайк, Д. Рубинфельд Сокр. пер. с англ./ Науч. Ред. :В.Т. Борисович, В.М. Полтерович, В.И. Данилов и др. – М.: Экономика, Дело, 1992. – 510 с.

14. Портер М. Конкуренция: учеб. пособие / М. Портер; пер. с англ. Уч. пос. – М.: ИД «Вильямс», 2000. – 495 с.

15. Самуельсон П.А. Мікроекономіка / П.А. Самуельсон, В.Д. Нордгауз Пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – 676 с.

16. Стенлейк Дж.Ф. Экономика для начинающих / Дж.Ф. Стенлейк; пер. с англ. – М.: Республика, 1994. – 447 с.

17. Сборник задач по микроэкономике. К курсу микроэкономики / Р.М. Нуреев. – М.: Норма, 2004. – 432 с.

18. Ястремський О.І., Гриценко О.Г. Основи мікроекономіки: Підручник / О.І. Ястремський, О.Г. Гриценко – К: «Основи», 1998. – 490 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України – <http://portal.rada.gov.ua/>
2. Президент України – <http://www.president.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Національний банк України – <http://www.bank.gov.ua/NBU/>
5. Фонд державного майна України – <http://www.spfu.gov.ua/ukr/>
6. Рада національної безпеки і оборони України – <http://www.rainbow.gov.ua/>
7. Департамент спеціальних телекомунікаційних систем і захисту інформації Служби безпеки України – <http://www.dststzi.gov.ua/dststzi/control/uk/index>
8. Національна бібліотека України В.І.Вернадського – <http://www.nbuv.ua/>
9. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка – <http://www.korolenko.kharkov.com/>
10. Асоціація міст України – <http://www.auc.org.ua/>
11. Інститут реформ – <http://www.ir.org.ua/docs/Abetka/>
12. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua> - (вихід на всі міністерства і відомства)
13. Київський центр Інституту Схід - Захід – <http://www.ewi.org.ua/>
14. Мережа аналітичних центрів України – <http://www.intellect.org.ua>